

Beheer vrouwelijk reewild

De afschotperiode van het 'reekaalwild' (geiten, smalreeën en kalveren) valt in de winter, de periode waarin de dieren in sprongen leven. De wijze van afschot dient daarom afgestemd te zijn op de leefwijze en het gedrag van reeën in deze sprongen. Voorop staat de aantalsregulatie, daarnaast moet de reeënbeheerder oog hebben voor de sociale structuur van een sprong.

Aantalsregulatie betekent niet meer of minder dan dat de afgesproken aantallen op leefgebiedniveau voor 100% gerealiseerd dienen te worden. Alleen dan wordt het beoogde effect van afschot behaald: een gezonde reeënpopulatie die in balans is met wettelijke bepalingen. Wie tijdig begint met het afschot en er voldoende uren insteekt, moet een 100% realisatie kunnen bereiken. Voor het behoud van de sociale structuren in

de populatie komt de vakkundigheid van de reeënbeheerder om de hoek kijken. Is aantalsregulatie nog vooral gericht op beheersen van vaardigheden, voor inzicht in de sociale structuur wordt een beroep gedaan op de kennis en houding (weidelijkheid) van de faunabeheerder. Om met de laatste te beginnen: schiet altijd eerst het kalf of de kalveren en daarna pas de geit. Reekalveren hebben in hun eerste levensjaar de geit nodig voor hun lichamelijke en sociale

ontwikkeling. Hoewel de kalveren zonder geit wel overleven, verloopt de ontwikkeling onder de hoede van de geit beter dan wanneer het kalf afhankelijk is van de acceptatie door soortgenoten in de sprong.

Kurk van de populatie

Reegeiten vormen de kurk waarop de populatie drijft. In het voorjaar nemen ze territoria in waarin de kalveren worden grootgebracht. In de herfst en de winter

loodsen de volwassen reegeiten de jonge geiten, smalreeën en kalveren, maar ook de bokken en jaarlingbokken in de sprongen door de moeilijke periode. Het kaalwild in reeënsprongen is veelal gegroepeerd volgens familieverband. De dieren zoeken elkaar in het najaar op om op een veilige manier in een geschikt deel van het leefgebied (voedsel en beschutting) de winter door te komen. In het voorjaar worden de dieren onder invloed van hormonen weer territoriaal, waarna het sprongverband oplost.

Spronggrootte

Bepalend voor de spronggrootte is het landschap. In grootschalige bosgebieden zijn de sprongen in de regel het kleinst en in de open agrarische gebieden het grootst. In kleinschalige cultuurlandschappen variëren de spronggroottes op basis van de populatiedichtheid en de kwaliteit van het gebied (voedsel en beschutting).

De volwassen dominante geiten bepalen in hoofdzaak de activiteiten in de sprong, waarbij de smalreeën en jonge geiten leren van de volwassen dieren. Daarbij zijn de kalveren nog volledig in de inprentingfase die alleen de geit op een juiste wijze kan invullen.

Leeftijdsopbouw

Van groot belang voor het welzijn van de dieren in de sprongen is dat de leeftijdsopbouw zo natuurlijk mogelijk

is. Dit houdt in dat een sprong bestaat uit een goede verhouding tussen volwassen dominante geiten, jonge geiten, smalreeën en kalveren. De bokken in een sprong zijn een leuke bijkomstigheid in het kader van de veiligheid: hoe meer zintuigen hoe beter de veiligheid.

Hoe kleiner en verspreider de sprongen, hoe moeilijker het behoud van een goede sociale structuur is. Hier komt het aan op het bepalen van de structuur in meerdere sprongen, waaruit de totale leeftijdsopbouw in een leefgebied kan worden herleid.

In de half open en open landschappen zijn de sprongen in de regel groot genoeg om een complete leeftijdsopbouw binnen de sprongen te hebben en door middel van juist afschot goed te houden. Ook bij deze sprongen blijft het belangrijk om de leeftijdsopbouw van de populatie in een groter deel van het leefgebied te kennen.

Aanspreken

Het kunnen beoordelen van de leeftijdsopbouw in de sprongen vergt kennis en ervaring. Zeker in de wintervacht is het niet eenvoudig om jonge geiten op basis van lichaamskenmerken van de volwassen geiten te onderscheiden. Ook forse smalreeën (dan al ruim 1,5 jaar oud) zijn vaak moeilijk te onderscheiden van kleine jonge geiten. Kortom, alleen kijken naar de lichaamskenmerken is

FAUNAZAKEN

vaak onvoldoende om juist te kunnen aanspreken en afgewogen keuzes te maken. Om goed te kunnen aanspreken is ook het observeren van het gedrag van de dieren belangrijk. Daarvoor moet de tijd worden genomen om een sprong bij herhaling en dus onder telkens andere omstandigheden te observeren.

Dominantie

Belangrijk bij het observeren is te letten op gedragingen van dominantie. De volwassen dominante geiten vertonen alert en bewust gedrag en 'leiden' een sprong. Het bewuste gedrag uit zich in

gedrag waarbij steeds een situatie beoordeeld wordt en op basis daarvan wordt er al of niet gehandeld. Bij onraad zekeren de ervaren geiten, waarna ze verder gaan met wat ze doen of springen af naar een veilige plaats zonder omkijken. Er wordt niet getwijfeld. De jonge geiten zijn vaak wel alert, maar reageren veel onzekerder dan de ervaren dieren. Die onzekerheid uit zich vooral in weifelend gedrag. Uiteindelijk volgen ze vrijwel altijd het gedrag van de ervaren dominante geiten. De smalreeën gedragen zich in de sprong vrij en blij en vertonen nog nauwelijks alert gedrag.

Als ze zekeren doen ze dit kort, om vervolgens naar de geiten te kijken om steun te zoeken. Meestal doen ze gewoon mee met wat de geiten in de sprong doen en schromen ook niet om eens een tijdje de bokken te volgen bij hun bezigheden.

Het observeren van gedrag en aanspreken op basis van lichaamskenmerken is dus altijd bepalend om de leeftijdsopbouw in de sprongen (kalf, smalree, jonge geit, volwassen geit) te kunnen bepalen en op basis daarvan de juiste keuze te kunnen maken voor het afschot. ■

Gehanteerde bron

Grofwildbeheer in de praktijk
ISBN 978-90-74481-34-2

Hieronder een aantal tips voor effectief reeënbeheer

- In de winterperiode leven de dieren in sprongen en hebben rust nodig om te herkauwen en energie te sparen. Als de dieren rusten, is jagen (net als vele andere activiteiten) ongewenst. Het is dus belangrijk het dagritme van de reeënsprongen goed te kennen door dit steeds weer te observeren.
- In de winter foerageren reeën telkens op bepaalde plaatsen van hun voorkeur. Bejaging van de dieren op deze veelal open plaatsen wordt sterk afgeraden. Niet omdat de reeën daar zelf veel last van ondervinden, maar omdat ze deze plaatsen gaan associëren met gevaar. Dat beïnvloedt de zichtbaarheid van de dieren op negatieve wijze en daarmee ook de effectiviteit van het beheer.
- Het beste bejaagt men de reeën tussen de rust- en de foerageerplaatsen. De dieren worden dan niet gestoord in hun rustgebiedjes en leggen geen relatie tussen gevaar en hun foerageerplaatsen (op veelal open luwe plaatsen). Het is hiervoor wel noodzakelijk dat u de wissels in de leefgebieden goed kent en daar zo vroeg mogelijk plaatsen geschikt maakt om de dieren, zonder zelf gezien, geroken of gehoord te worden, te kunnen bejagen.
- De foerageerplaatsen zijn goed te gebruiken om de dieren intensief in alle rust te kunnen observeren. Als de dieren zich veilig voelen op deze plaatsen, dan verblijven ze daar ook graag tijdens de zonuren. Op deze plaatsen kan de selectie voor afschot dus uitstekend voorbereid worden.

